

ĐỀ CƯƠNG ÔN TẬP VĂN 8 CHỐNG DỊCH COVID – 19 (23/3/ - 27/3)

ÔN TẬP VĂN BẢN: QUÊ HƯƠNG (Tế Hanh) (23/3)

I. Kiến thức cơ bản:

1. Tác giả:

- Nhà thơ Tế Hanh (1921- 2007) tên thật là : Trần Tế Hanh
- Quê quán: Xã Bình Dương, Huyện Bình Sơn. Tỉnh Quảng Ngãi
- Ông là một nhà thơ xuất hiện trong phong trào thơ Mới ở chặng cuối (1940-1945)
- Năm 1996 ông được trao tặng giải thưởng Hồ Chí Minh vì những đóng góp to lớn cho nền văn học nghệ thuật của đất nước.
- Được mệnh danh là “ Nhà thơ của quê hương”
- Thơ Tế Hanh tinh tế, trong trẻo.
- Tế Hanh đến với phong trào Thơ Mới khi phong trào này đã đạt được rất nhiều thành tựu. Tình yêu quê hương tha thiết là điểm nổi bật trong thơ ông.

b. Tác phẩm.

- Hoàn cảnh sáng tác: năm 1939, khi tác giả vừa tròn 18 tuổi, đang đi học (Huế), xa nhà.
- Xuất xứ: Trích từ tập “ Nghẹn ngào” 1939, sau in trong tập “Hoa niên” 1945.
- Thể thơ: 8 chữ.
- PTBĐ: biểu cảm
- Bố cục: 2 câu đầu: Hình ảnh làng chài.
6 câu tiếp: Cảnh dân làng ra khơi
8 câu tiếp: Cảnh đoàn thuyền về bến.
Khổ cuối: Tình cảm của tác giả.

II. Luyện tập

Bài tập 1: Đọc đoạn thơ sau trả lời câu hỏi.

*Khi trời trong, gió nhẹ , sớm mai hồng
Dân trai tráng bơi thuyền đi đánh cá.
Chiếc thuyền nhẹ hăng như con tuấn mã
Phăng mái chèo, mạnh mẽ vượt trường giang.
Cánh buồm giương to như mảnh hồn làng
Rướn thân trắng bao la thâu góp gió...*

Câu 1. Đoạn thơ trích trong tác phẩm nào? của ai?

Câu 2. Tác phẩm đó tham gia vào phong trào thơ mới giai đoạn nào?

Câu 3. Bài thơ được làm theo thể thơ nào?

Câu 4. Tác phẩm nào cùng xuất hiện với bài thơ trên trong phong trào Thơ mới?

Câu 5: PTBĐ chính của đoạn thơ?

Câu 6. Nêu nội dung chính của đoạn thơ?

Câu 7. Trong khổ thơ trên tác giả sử dụng biện pháp nghệ thuật nào?

Câu 8. Nêu tác dụng của biện pháp nghệ thuật được sử dụng trong đoạn thơ trên?

Câu 9. Từ bài thơ *Quê hương*, em có suy nghĩ gì về vai trò của biển đảo trong cuộc sống của chúng ta?

Gợi ý:

Câu 1: Quê hương (Tế Hanh)

Câu 2: Phong trào Thơ mới chặng cuối

Câu 3: Thể thơ 8 chữ

Câu 4: Ông đồ, Nhớ rừng

Câu 5: Miêu tả, biểu cảm

Câu 6: Cảnh đoàn thuyền đánh cá ra khơi

Câu 7: So sánh (chiếc thuyền- con tuấn mã, cánh buồm- mảnh hồn làng)

Câu 8: - Diễn tả ấn tượng khí thế băng tới dũng mãnh của con thuyền khi ra khơi.

-Làm cho cánh buồm trắng quen thộc bỗng trở nên lớn lao, thiêng liêng và thơ mộng.

Câu 9: - Biển đảo Việt Nam là phần lãnh thổ thiêng liêng không thể tách rời của đất nước Việt Nam. Nó là gia tài mà ông cha ta bao đời không tiếc máu xương để giữ gìn, khai thác và truyền lại cho con cháu.

- Qua ngàn đời, biển đảo luôn gắn chặt với cuộc sống của người ngư dân Việt Nam cả về vật chất lẫn tinh thần. Bởi vậy trong tiềm thức mỗi con người thì biển đảo là đất nước, mang sự sống và không gian sinh tồn của người Việt.
- Trách nhiệm của mỗi người dân Việt Nam nói chung và của tuổi trẻ nói riêng là ra sức giữ gìn toàn vẹn lãnh thổ, bảo vệ chủ quyền và phát huy tiềm năng của biển đảo quê hương.

Bài tập 2: Cho đoạn thơ:

*"Ngày hôm sau ồn ào trên bến đỗ
Khấp dân làng tập nập đón ghe về
Nhờ ơn trời biển lặng cá đầy ghe
Những con cá tươi ngon thân bạc trắng
Dân chài lưới làn da ngăm rám nắng
Cả thân hình nồng thở vị xa xăm
Chiếc thuyền im bến mỏi trở về nằm
Nghe chát muối thấm dần trong thớ vỏ."*

Câu 1: Nêu xuất xứ của đoạn thơ trên.

Câu 2: Nêu hoàn cảnh ra đời của bài thơ.

Câu 3: Bài thơ được sáng tác bằng thể thơ nào? Kể tên bài thơ có cùng thể thơ với đoạn thơ trên.

Câu 4: Biện pháp tu từ được sử dụng trong đoạn thơ trên? Nêu tác dụng?

Câu 5: Nêu nội dung của đoạn thơ trên.

Câu 6: Suy nghĩ của em về câu thơ: *"Nhờ ơn trời biển lặng cá đầy ghe"*

Câu 7: Từ đoạn thơ trên em hãy trình bày suy nghĩ về vai trò của biển đảo trong đời sống của con người Việt Nam.

Gợi ý:

Câu 1: Trích VB " Quê hương" của Tế Hanh

Câu 2: Bài thơ được sáng tác năm 1939 khi tác giả xa quê theo học ở trường trung học Huế.

Câu 3: Thể thơ tự do 8 chữ. Bthơ cùng thể loại: "Nhớ rừng" của Thế Lữ

Câu 4: Từ láy: *ồn ào, tấp nập*. T/d: gợi tả không khí đông đúc, hân hoan, vui mừng của dân làng đón thuyền về bến. Niềm vui, niềm hạnh phúc tràn ngập rạng ngời khi đoàn thuyền đánh cá trở về bình yên và "cá đầy ghềnh".

NT nhân hóa -> Hình ảnh con thuyền nằm im mệt mỏi, nghỉ ngơi và biện pháp tu từ ẩn dụ chuyển đổi cảm giác(lắng nghe chất muối thấm dần trong thớ vỏ của nó.)

=> Con thuyền vô tri, vô giác trở nên hồn, một tâm hồn tinh tế. Cũng như người dân chài con thuyền ấy thấm đậm vị mặn mòi của biển khơi.

Câu 5: Nội dung: Cảnh đoàn thuyền về bến với không khí vui vẻ, rộn ràng và mãn nguyện.

Câu 6: *Niềm hạnh phúc bình dị và lời cảm tạ chân thành trời đất: người dân trở về bình an và nhiều cá, cuộc sống no đủ.* ("Nhờ ơn trời" như 1 tiếng reo vui, lời cảm tạ chân thành trời đất đã sóng yên "biển lặng" để người dân chài trở về an toàn.)

Câu 7: Biển đảo là phần thiêng liêng không thể tách rời của đất nước Việt Nam. Là gia tài mà ông cha ta không tiếc máu xương khai thác giữ gìn để truyền lại cho con cháu.

- Qua ngàn đời, biển đảo luôn gắn bó với đời sống của ngư dân Việt Nam nói riêng và người dân Việt Nam nói chung, cả về vật chất lẫn tinh thần. Bởi vậy, trong tiềm thức của người Việt, Biển đảo là đất nước, là sự sống, là không gian sinh tồn của dân tộc Việt.
- Trách nhiệm của mỗi công dân Việt Nam nói chung và đặc biệt tuổi trẻ là phải ra sức giữ gìn toàn vẹn lãnh thổ, bảo vệ chủ quyền và phát huy tiềm năng của biển đảo quê hương.

.....
ÔN TẬP VĂN BẢN KHI CON TU HÚ (27/3)

I. Kiến thức cơ bản:

1. Tác giả

- Nhà thơ Tố Hữu (1920 - 2002), tên khai sinh là Nguyễn Kim Thành, quê gốc ở làng Phù Lai, nay thuộc xã Quảng Thọ, huyện Quảng Điền, tỉnh Thừa Thiên – Huế.

- Sinh ra trong một gia đình nhà nho nghèo, từ sáu, bảy tuổi Tố Hữu đã học và tập làm thơ. Giác ngộ cách mạng trong thời kì Mặt trận Dân chủ và trở thành người lãnh đạo Đoàn Thanh niên Dân chủ ở Huế.

- Những bài thơ đầu tiên được sáng tác từ những năm 1937 - 1938. Tháng 4 - 1939, bị thực dân Pháp bắt, giam giữ ở các nhà lao miền Trung và Tây nguyên. Tháng 3-1942, vượt ngục Đắc Lay, tiếp tục hoạt động cách mạng, tham gia lãnh đạo Tổng khởi nghĩa tháng 8-1945 ở Huế.

- Sau Cách mạng, Tố Hữu đảm nhiệm nhiều chức vụ quan trọng trong Đảng và chính quyền (từng là Ủy viên Bộ Chính trị, Bí thư Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Phó Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng).

- Tác phẩm đã xuất bản: *Từ ấy* (thơ, 1946); *Việt Bắc* (thơ, 1954); *Gió lộng* (thơ, 1961); *Ra trận* (thơ, 1971); *Máu và hoa* (thơ, 1977); *Một tiếng đờn* (thơ, 1992); *Xây dựng một nền văn nghệ lớn xứng đáng với nhân dân ta, thời đại ta* (tiểu luận, 1973); *Cuộc sống cách mạng và văn học nghệ thuật* (tiểu luận, 1981).

- Nhà thơ đã được nhận: Giải nhất Giải thưởng văn học Hội Nhà văn Việt Nam 1954 - 1955 (tập thơ *Việt Bắc*); Giải thưởng văn học ASEAN (1996); Giải thưởng Hồ Chí Minh về văn học, nghệ thuật (năm 1996).

2. Tác phẩm:

- **Hoàn cảnh sáng tác:** *Khi con tu hú* được viết vào tháng 7- 1939 tại nhà lao Thừa Phủ (Huế). Đang say mê lý tưởng, đang nhiệt tình *dâng tất cả để tôn thờ chủ nghĩa*, nhà thơ cảm thấy ngột ngạt trong cảnh giam cầm. Nhưng với tinh thần cách mạng kiên trung, nhà thơ vẫn hướng về cuộc đời rộng lớn bằng tình cảm thiết tha và khát vọng tự cháy bỏng.

- PTBD: Biểu cảm

- Thể loại: Lục bát

- Bố cục 2 đoạn : 6 câu đầu tả cảnh, 4 câu sau tả tình.

Đoạn 1: Cảnh trời đất vào hè trong tâm tưởng người tù cách mạng (bức tranh mùa hè)

Đoạn 2: Tâm trạng người tù CM.

- Nghệ thuật:

+ Thể thơ lục bát mềm mại, uyển chuyển, dễ nhớ, dễ thuộc.

+ Giọng điệu thơ tự nhiên, trong sáng.

+ Lời thơ đầy ẩn tượng để biểu lộ cảm xúc khi thiết tha khi lại sôi nổi, mạnh mẽ.

+ Sử dụng biện pháp tu từ...

- Nội dung.

+ Bức tranh vào hè rộn rã, sống động

+ Thể hiện sâu sắc lòng yêu cuộc sống và niềm khao khát tự do cháy bỏng của người chiến sĩ CM trong cảnh tù đầy.

II. Luyện tập:

Bài tập 1: Cho đoạn thơ:

" *Khi con tu hú gọi bầy*
Lúa chiêm đang chín, trái cây ngọt dần
Vườn râm dậy tiếng ve ngân
Bắp rây vàng hạt đầy sân nắng đào

Trời xanh càng rộng càng cao
Đôi con diều sáo lộn nhào tầng không.

(*Ngữ Văn 8- tập II*)

1. Đoạn thơ trên nằm trong tác phẩm nào? Của ai?
2. Bài thơ được viết trong hoàn cảnh nào?
3. PTBD chính của đoạn thơ trên? PTBD nào được sử dụng trong đoạn thơ?
4. Bài thơ được làm theo thể thơ nào? Tìm hai trường từ vựng có trong đoạn thơ?
5. Nội dung chính của đoạn thơ?
6. Câu thơ: "Trời xanh càng rộng càng cao
Đôi con diều sáo lộn nhào tầng không." Sử dụng BPNT gì? Tdụng?
7. Xét về mục đích nói, câu "Đôi con diều sáo lộn nhào tầng không" thuộc kiểu câu gì? Chức năng của kiểu câu ấy?
8. Hình ảnh nào xuất hiện hai lần trong bài thơ trên? Ý nghĩa của mỗi lần xuất hiện?
9. Từ nội dung của đoạn thơ em hãy viết **đôi điều thấm thía về quê hương**.

Gợi ý:

1. Bài thơ "Khi con tu hú" của Tố Hữu
2. Bài thơ được viết vào tháng 7 năm 1939 khi nhà thơ bị giam cầm tại nhà lao Thừa Phủ - Huế.
3. PTBD: Miêu tả, biểu cảm.
4. Lục bát. Trường từ vựng chỉ màu sắc: vàng – đào - xanh; Trường từ vựng chỉ hoạt động: gọi - ngân - lộn nhào.
5. Nội dung: Bức tranh mùa hè qua tâm tưởng của người tù Cách mạng và nỗi nhớ đồng quê tự do. Qua đó ta thấy được tình yêu thiên nhiên, yêu cuộc sống tha thiết, mãnh liệt của nhà thơ Tố Hữu.
6. Nghệ thuật: điệp từ "càng". Ấn dụ: “đôi con diều sáo”
Tác dụng: Điệp từ " càng" nhấn mạnh bức tranh mùa hè được mở ra theo chiều rộng, chiều cao làm cho không gian mùa hè trở lên thoáng đạt. Ấn dụ: “đôi con diều sáo” là biểu tượng của khát vọng tự do, thể hiện tâm hồn nhạy cảm, trí tưởng tượng phong phú của nhà thơ. Qua hai BPNT ta thấy được tình yêu thiên nhiên, yêu cuộc sống của Tố Hữu.
7. Kiểu câu: trần thuật. Chức năng: miêu tả.
8. Hình ảnh: tiếng chim tu hú.
Ý nghĩa: Tiếng chim tu hú mở đầu bài thơ là tin hạ, báo hiệu mùa hè đến.
Tiếng chim tu hú cuối bài thơ là tiếng gọi của tự do, giục giã người tù trở về với Cách mạng, với đồng chí
9. **Đôi điều thấm thía về quê hương.**

- Quê hương là tiếng gọi thiêng liêng trong trái tim mỗi người. Quê hương là nơi chúng ta sinh ra và lớn lên, nơi lưu giữ những kỉ niệm tuổi thơ. Trong tâm trí mỗi người quê hương luôn hiện ra với cảnh sắc tươi đẹp, con người đáng yêu, đáng quý.

- Quê hương còn là điểm tựa vững vàng cho con người trong mọi hoàn cảnh, là nguồn cổ vũ động viên, là định hướng cho con người. Quê hương khi gần thì chúng ta trân trọng, yêu quý, khi xa thì ta khắc khoải mong nhớ. Vì thế chúng ta phải yêu quý trân trọng quê hương, phải xây đắp bảo vệ quê hương, phát huy những truyền thống tốt đẹp của quê hương, ước mong cho quê hương ngày càng giàu đẹp.

- Yêu quê hương mỗi học sinh chúng ta phải học tập thật tốt, rèn luyện phấn đấu trở thành người công dân tốt góp phần xây dựng quê hương ngày càng giàu đẹp.

Bài tập 2: Cho đoạn thơ sau:

*Khi con tu hú gọi bầy
Lúa chiêm đang chín, trái cây ngọt dần
Vườn râm dậy tiếng ve ngân
Bắp rây vàng hạt đầy sân nắng đào
Trời xanh càng rộng càng cao
Đôi con diều sáo lộn nhào tầng không.
(Ngữ Văn 8- tập II)*

Câu 1: Bài thơ trên được làm theo thể thơ nào? Kể 2 văn bản cùng thể loại với VB trên?

Câu 2: Từ nào có thể thay thế được từ “*dậy*” trong câu thơ: *Vườn râm dậy tiếng ve ngân*

Câu 3: Chọn cụm từ thích hợp điền vào chỗ trống trong câu văn sau để có câu nhận xét về cảnh mùa hè được miêu tả trong sáu câu thơ trên?

Bằng tưởng tượng, nhà thơ đã khắc họa sinh động một bức tranh mùa hè.....

Câu 4: Xác định kiểu câu của câu thơ: *Lúa chiêm đang chín, trái cây ngọt dần*

Câu 5: Từ bài thơ trên, em hãy trình bày tình cảm của em đối với thiên nhiên đất nước.

Gợi ý:

Câu 1: Thể loại: thơ lục bát

Câu 2: Từ thay thế: rộn

Câu 3: Rộn rã âm thanh và rực rỡ sắc màu

Câu 4: Câu trần thuật

Câu 5: Từ bài thơ trên, em hãy trình bày tình cảm của em đối với thiên nhiên đất nước.

- Tình yêu thiên nhiên, yêu quê hương đất nước là tình cảm thiêng liêng cao đẹp trong trái tim mỗi con người, là những gì gần gũi thân thiết gắn bó với con người từ khi sinh ra đến khi trưởng thành.

- Tình yêu thiên nhiên, yêu quê hương đất nước là điểm tựa vững vàng cho chúng ta trong mọi hoàn cảnh, là niềm tin, nguồn cổ vũ, động viên, là đích hướng về của mỗi con người.

Vì thế, tình cảm dành cho thiên nhiên, tình yêu quê hương đất nước là tình cảm sâu nặng bình yên.

- Yêu thiên nhiên quê hương đất nước, thế hệ trẻ phải nỗ lực, phấn đấu vượt qua mọi khó khăn, gian khổ, trân trọng, giữ gìn xây dựng bảo vệ quê hương, phát huy những truyền thống tốt đẹp của quê hương là trách nhiệm, nghĩa vụ của mỗi người.

- Là một học sinh còn ngồi trên ghế nhà trường, chúng ta phải chăm chỉ học tập, tu dưỡng đạo đức, rèn luyện tri thức để trở thành người công dân hữu ích, chủ nhân tương lai của đất nước góp phần xây dựng bảo vệ Tổ quốc Việt Nam ngày càng giàu đẹp.

.....